

Minitel: ένα εργαλείο επικοινωνίας

Η σκηνή διαδραματίζεται στα τέλη της δεκαετίας του '70, έχοντας ως φόντο την πετρελαϊκή κρίση και την αλματώδη αύξηση της τιμής των πρώτων υλών. Η Γαλλία τελειώνει το νέο της τηλεφωνικό δίκτυο και διαθέτει όσες τηλεφωνικές συσκευές απαιτούνται. Τα εργοστάσια που κατασκεύαζαν τις τηλεφωνικές συσκευές απειλούν με απολύσεις του προσωπικού τους. Πρέπει να βρεθεί κάτι καινούριο. Την ίδια στιγμή ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών (PTT) έχει ένα μεγάλο πρόβλημα: όσο περισσότεροι είναι οι συνδρομητές, τόσο περισσότερους τηλεφωνικούς καταλόγους πρέπει να εκδώσει, που γίνονται όλο και πιο μεγάλοι - σε μια εποχή που η τιμή του χαρτιού ανεβαίνει στα ύψη.

Η εκθετική αύξηση του κόστους των καταλόγων θα δώσει μια ιδέα. Πώς να προσφερθεί δουλειά στα εργοστάσια κατασκευής τηλεφώνων, κάνοντας ταυτόχρονα οικονομία στο χαρτί; Απλό: να κατασκευαστεί ένα «τηλεματικό» μηχάνημα που θα επιτρέπει σε κάθε συνδρομητή να βλέπει τον κατάλογο όλων των συνδρομητών στην οθόνη του. Ο ηλεκτρονικός κατάλογος γεννήθηκε, έτσι, στα χαρτιά.

Τεράστια προβλήματα της τεχνολογίας της πληροφορικής, καθώς και της βιομηχανικής στρατηγικής, έπρεπε να επιλυθούν. Πώς να πραγματοποιηθεί αυτή η τεράστια Τράπεζα πληροφοριών με είκοσι εκατομμύρια εγγραφές (ο αριθμός των συνδρομητών); Σε διεθνή κλίμακα κάτι τέτοιο δεν είχε ακόμα συμβεί. Πώς να κατασκευαστούν - με ικανοποιητικό ρυθμό και με χαμηλό κόστος - τα τεμαχικά που ήταν αναγκαία; Και, όμως, όλα αυτά έγιναν.

Έτσι, εμφανίστηκε το minitel, δηλαδή ένας μικρός ηλεκτρονικός υπολογιστής με ενσωματωμένο μόντεμ (για τη σύνδεση με το τηλέφωνο). Ταυτόχρονα, έγινε αντιληπτό πως αυτό το μηχάνημα αποτελούσε ένα καταπληκτικό εργαλείο για τις νέες επικοινωνίες - θα ήταν κρίμα να το περιορίσει κανείς μόνο στη μετάδοση του καταλόγου των συνδρομητών.

Το δίκτυο του minitel (το teletel) τέθηκε στη διάθεση όλου του κόσμου. Το δίκτυο αυτό λειτουργεί μέσα από το τηλεφωνικό δίκτυο. Στο όνομα της ελευθερίας της επικοινωνίας, που είναι γραμμένη στο Σύνταγμα, συντάχθηκε ένα συμπλήρωμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: «Καθένας είναι ελεύθερος να μεταδίδει ό,τι θέλει μέσα από το τηλεματικό δίκτυο, από τη στιγμή που η Γενική Διεύθυνση

των Τηλεπικοινωνιών πληρώνεται για τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις». Τι σημαίνει αυτό σε επίπεδο ατομικών ελευθεριών; Με έναν υπολογιστή και με μια τηλεφωνική γραμμή οποιοσδήποτε μπορεί να εκπέμπει, χωρίς κανέναν έλεγχο, οποιοδήποτε μήνυμα, κείμενο ή εικόνα. Ο απαιτούμενος εξοπλισμός πωλείται παντού. Με λιγότερο από 20.000 γαλλικά φράγκα μπορεί ο καθένας να γίνει μια Τράπεζα πληροφοριών (προσφέροντας κάθε είδους πληροφορίες, υπηρεσίες ή μηνύματα).

Έτσι, εκτός από τις χιλιάδες «επίσημες» Τράπεζες πληροφοριών, εκατοντάδες χιλιάδες «μικροτράπεζες» προσφέρουν αναρίθμητες ελεύθερες πληροφορίες. Σύλλογοι, ιδιώτες, μπακάλικα της γειτονιάς, δημαρχεία, πρόσκοποι, κομμωτήρια, εστιατόρια... ρίχνουν μέσα από το τηλέφωνο τους φραγμούς της πληροφόρησης. Αρκεί να γνωρίζει κανείς τον αριθμό τους και να πληρώσει τη συνδιάλεξη. Είναι πρακτικά αδύνατο - και νομικά απαγορευμένο - να αναγνωριστεί και να αναλυθεί η τηλεφωνική δραστηριότητα.

Η κίνηση των «επίσημων» Τραπεζών πληροφοριών είναι διάφανη. Η Τράπεζα διανέμει ελεύθερα τα τηλεματικά προϊόντα της. Ο πελάτης καλεί, συμβουλευέται τις πληροφορίες, χρησιμοποιεί την προσφερόμενη υπηρεσία. Χρεώνεται ένα πάγιο κάθε 45 δευτερόλεπτα. Το σύνολο συγκεντρώνεται από την Τηλεφωνική Υπηρεσία, χωρίς διαφοροποίηση στον τηλεφωνικό λογαριασμό του συνδρομητή. Ένα ποσοστό των εσόδων δίνεται στις Τράπεζες πληροφοριών.

Υπάρχουν, όμως, και Τράπεζες πληροφοριών που δεν είναι ελεύθερες στο κοινό. Για να έχει κανείς τις υπηρεσίες τους πρέπει να γίνει συνδρομητής. Τέτοιες Τράπεζες είναι, συνήθως, οι επιστημονικές (βιβλιογραφικές κλπ.).

Η ανάπτυξη του teletel (που είναι ένα δίκτυο videotex) ήταν εντυπωσιακή. Ο ετήσιος τζίρος από 45 εκατομμύρια φράγκα το 1984, ανέβηκε στα 900 εκατ. το '85 και έφτασε τα 2,2 δισεκατομμύρια το '86. Στα τέλη του 1986 είχαν εγκατασταθεί 2,5 εκατομμύρια minitel. Από το 1987 η Τηλεφωνική Εταιρεία της Γαλλίας εφοδιάζει με minitel κάθε νέο τηλέφωνο που εγκαθιστά. Στόχος είναι να έχουν εφοδιαστεί με minitel όλες οι τηλεφωνικές συσκευές στη Γαλλία μέχρι το 1992.

Η τελευταία εξέλιξη άρχισε το 1987. Οποιοσδήποτε μπορεί πια να έρθει σε επικοινωνία με οποιονδήποτε (όχι μόνο Τράπεζα, αλλά και

άτομο) με τη βοήθεια του minitel. Δηλαδή, επικοινωνία δύο minitel μεταξύ τους. Αυτός είναι πια ο νέος τρόπος (άμεσης) αλληλογραφίας-επικοινωνίας. Από τον Αύγουστο του 1987 το δίκτυο teletel είναι προσιτό και στη διεθνή τηλεφωνία (κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις).

Ένα παράδειγμα: κοστούμε στα μέτρα μου

Μανίκια: μάλλον φαρδιά. Ωμοπλάτες: καθωσπρέπει. Πλάτη: ίσια. Ύφασμα: μικρά καρό σε φανέλα. Ελέγχω αν υπάρχει αρκετό απόθεμα από αυτό το ύφασμα. Δίνω τα μέτρα μου. Στέλνω την παραγγελία μου. Οχτώ μέρες αργότερα παραλαμβάνω το κοστούμε μου.

Από την πληκτρολόγηση στο minitel μέχρι το πακέτο που δέχτηκα, πολύ λίγοι άνθρωποι είχαν μεσολαβήσει. Επειδή το minitel συνδέεται απευθείας με έναν υπολογιστή που κόβει το ύφασμα (με λέιζερ), η μόνη φάση που ο άνθρωπος χρειάζεται είναι για τη ραφή των διαφόρων κομματιών του πατρών.

Αυτή η τεχνική είναι για την ώρα στο ξεκίνημά της. Την προωθεί μια γνωστή γαλλική φίρμα. Προτείνει 700 υφάσματα και 80 διαφορετικά μοντέλα που το σιλ τους ανανεώνεται κάθε εξάμηνο, ανάλογα με τη μόδα. Μερικά αμερικάνικα καταστήματα έτοιμων ενδυμάτων αγόρασαν minitel για να συνδεθούν μέσω δορυφόρου.

Για το μέλλον, μπορούμε εύκολα να φανταστούμε ένα σύστημα πολύ πιο τελειοποιημένο. Η τεχνολογία υπάρχει ήδη. Καθένας θα μπορεί από το σπίτι του να διαλέξει τα χρώματα, τα υφάσματα, να σχεδιάσει, να δημιουργήσει τη δική του μόδα και να... περιμένει τον ταχυδρόμο.

Το ημερολόγιο μιας σύγχρονης γυναίκας

*Μια χιουμοριστική (αλλά πιθανή) ιστορία της Th. Richard στο περιοδικό *Nouvel Observateur* (2-8 Ιανουαρίου 1987).*

Η μέρα αρχίζει άσχημα: χίλια πράγματα περιμένουν να γίνουν και υπάρχει και μιὰ σοβαρή διαρροή στην κουζίνα. Κλεισμένη μέσα, λοιπόν! Περιμένοντας τον υδραυλικό, βρίσκομαι με το ψυγείο άδειο, με μια θλιβερή ιστορία πληρωμής κάποιας επιταγής κι ένα γατί που μοιάζει άρρωστο. Τα παιδιά μου στηρίζονται πάνω μου για τις διακοπές των Χριστουγέννων (άσε πια τα δώρα τους) και ο πατέ-

ρας μου, που έρχεται το βράδυ, θέλει να του βρώ δωμάτιο σε ξενοδοχείο «για να μην ενοχλεί». Και 'γω αισθάνομαι ένα στομαχόπονο όλο και πιο έντονα.

Για να πάρω κουράγιο συνδέομαι στο minitel με τη STELLA*. Η ημερομηνία, η ώρα και ο τόπος γέννησης μου δίνουν τη θέση των άστρων. Η μέρα θα είναι καλή, ακόμα και οι προβλέψεις για όλη τη βδομάδα φαίνονται ενθαρρυντικές. Οπλισμένη με δύναμη και με τον κατάλογο Listel** στο χέρι καταπιάνομαι με τη λύση των προβλημάτων μου.

Καθησυχασμένη σε ό,τι αφορά την υγεία της γάτας μου χάρη στην ANIMATEL*, βλέπω γρήγορα-γρήγορα τον οδηγό των σταθμών για σκι και τις δυνατότητες στέγασης στη Βρετάνη. Επαληθεύω, για κάθε ενδεχόμενο, τις προσφορές που δίνει η VOYAGEL* και παίρνω τα ωράρια και τις τιμές από την AIRINTER* (Αεροπορικές γραμμές) και τη SNCF* (δρομολόγια σιδηροδρόμων). Οι διακοπές του Βίκτωρα και της Ζωής αρχίζουν να παίρνουν μορφή. Το βράδυ θα αποφασίσουμε.

Ξαλαφρωμένη λίγο, συνδέομαι με την OBS*, την αγαπημένη μου εφημερίδα, για να αισθανθώ τον παλμό της επικαιρότητας. Δεν μπορώ να αντισταθώ στην επιθυμία να δω μερικούς από τους ιστορικούς της φακέλους, την τρέχουσα νομολογία, τις τοποθετήσεις των διαφόρων κομμάτων...

Αλλά ο άνθρωπος δεν ζει μόνο με ειδήσεις. Πρέπει πριν από τις 10 να συνδεθώ με το TELEMARKEΤ* αν θέλω να μου φέρουν την παραγγελία μου με την επείγουσα αποστολή σήμερα το βράδυ: μακαρόνια, λάδι, απορρυπαντικό και κονσέρβες για τη γάτα μου.

Μια επαναστατική διάθεση με σπρώχνει να γράψω μια ερώτηση προς τον Υπουργό Οικονομικών μέσα από την AGIR*: «Το επίδομα των ανύπαντρων μητέρων θα ληφθεί υπόψη στον επόμενο κρατικό προϋπολογισμό;». Περιμένοντας την απάντησή του, ρίχνω μια ματιά στη DIRECT* του κόμματος του Σιράκ, για να δω αν το κόμμα έχει πάρει θέση στο θέμα αυτό. Όχι, δεν έχει πάρει. Επωφελούμαι,

* Οι λέξεις με έναν αστερίσκο είναι ονόματα Τραπεζών πληροφοριών που υπάρχουν στη Γαλλία.

** Ο κατάλογος με τα τηλέφωνα των Τραπεζών πληροφοριών.

όμως, για να ρίξω μια ματιά στην ατζέντα του Σιράκ και του Μιτεράν, για να δω αν είναι τόσο απασχολημένοι όσο κι εγώ...

Η θυρωρός μου φέρνει την αλληλογραφία. Πάλι δεν υπάρχει τίποτα νεώτερο σχετικά με την επιταγή του ΙΚΑ. Πηγαίνω στο minitel. Χτυπώ τον μυστικό μου κώδικα και η κατάσταση του τραπεζικού μου λογαριασμού τρέχει στην οθόνη. Ο μισθός μου μπήκε χθές. Ουφ! Επιτέλους, θα μπορέσω να πάρω τα δώρα που σκέφτηκα βλέποντας στην INC*.

Χρονοτριβώ λίγο σε μερικές συμβουλές για τοποθετήσεις στο Χρηματιστήριο. Πάντα επιτρέπεται να ονειροπολούμε. Αλλά οι προτάσεις για δάνεια είναι χρήσιμες αν θέλω να αγοράσω εκείνο το αυτοκίνητο, σε τιμή ευκαιρίας, που πήρε το μάτι μου στην APEX*. Ας σταματήσω, όμως, τη γκρίνια γιατί υπάρχουν και χειρότερα. Η φίλη μου η Ελένη δεν έχει βρει ακόμα δουλειά. Σημειώνω τις προσφερόμενες εργασίες στην περιοχή της που δίνει η APECT* και η ULYSSE* (του ΟΑΕΔ).

Λίγες ώρες μένουν μέχρι την άφιξη του πατέρα μου. Κάνω κράτηση ενός δωματίου με τη βοήθεια της RIFOTEL* και, όλο καλή διάθεση, πληροφορούμαι για τις δυνατότητες ιαματικών λουτρών στην RAT*: Ξέρω πως έχει αυτό το όνειρο για να απαλύνει τους ρευματισμούς του. Θα εκπλαγεί όταν του δείξω τι πληροφορίες μπορεί να του δώσει το minitel μου: Επιλογή ζιζανιοκτόνων από την APICTEL*, που προσδιορίζει ταυτόχρονα και τις ημερομηνίες άνθισης των αγριόχορτων και των μελιτοφόρων. Ενώ η SM* δίνει πληροφορίες για την καλλιέργεια μανιταριών, ταξινομώντας χωριστά τις 275 γαλλικές ποικιλίες.

Ξανά αυτός ο στομαχόπονος. Τι έχω; Η AK* μου ζητά να προσδιορίσω τα συμπτώματά μου, να γράψω το φύλο, την ηλικία, το βάρος και το ύψος μου. «Ο πόνος εντοπίζεται ψηλά ή στο κέντρο της κοιλιάς; Φτάνει μέχρι την πλάτη;». Συγκεντρώνομαι για να συζητήσω το θέμα. Σε λίγο μου απαντά: «Υποφέρετε μάλλον από παγκρεατίτιδα». Άλλο και τούτο! Ζητώ βοήθεια και μου δίνει όλα τα στοιχεία για την παγκρεατίτιδα. Μέχρι να πάω στον γιατρό, σημειώνω τα φυτά που θα με ανακούφιζαν και που μου συνιστά η MEDNAT*.

Τα παιδιά γυρίζουν από το σχολείο. Η Ζωή με τα μούτρα κατεβαμένα - πήρε άσχημο βαθμό στη Γραμματική. Επιβάλλεται μια

μικρή επανάληψη με τη βοήθεια της ΕΑΟ*. Οι ερωτήσεις προχωρούν και κάθε σωστή απάντηση συνοδεύεται από ένα ενθαρρυντικό σχόλιο. Βλέποντας τη Ζωή να προσπαθεί, της υπόσχομαι πως μετά θα την αφήσω να παίξει κρεμάλα ή αεροναυμαχία στη FUNITEL*.

Το βράδυ πέφτει. Ο άντρας μου πρέπει να επιστρέψει από ένα επαγγελματικό ταξίδι στην επαρχία. Βλέπω σε ποιά κατάσταση είναι η κυκλοφορία στην Εθνική οδό και ψάχνω ιδέες για το βραδινό μενού στη VATEL*. Όλα τα προβλήματα πήραν τον δρόμο τους. Επωφελούμενη κάποιας ηρεμίας κάνω τον λογαριασμό του φόρου μου με τη βοήθεια της CALIR*.

Η νύχτα έφτασε. Η OBS* με βεβαιώνει: δεν θα βρέξει αύριο. Και η GABRIEL* μου κάνει παραινέσεις για προσευχή. Αύριο το minitel με περιμένει στο γραφείο μου. Όλα σήμερα ήταν τόσο ήσυχα. Ευτυχώς που κουβέντιασα και λίγο με τον υδραυλικό!

Επιμέλεια - Μετάφραση:
Τάσος Ανθουλιάς
Περιλαμβάνεται στο
Παράρτημα του βιβλίου
του Τάσου Ανθουλιά
«Πληροφορική και Εκπαίδευση»
Εκδόσεις Gutenberg
Αθήνα 1989